

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupíčkové v právní věci žalobce: **I. R.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 20. 9. 2019, č. j. 53 Az 17/2018 – 42,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 9. 8. 2018, č. j. OAM-1009/ZA-ZA12-K02-2017, žalovaný rozhodl, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Praze, který ji zamítl rozsudkem ze dne 20. 9. 2019, č. j. 53 Az 17/2018 – 42. Rozsudek krajského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[4] Podle názoru stěžovatele krajský soud nesprávně posoudil otázku reálného ohrožení v zemi původu z důvodu jeho národnostního původu, neboť je Rusín a má obavu

z pronásledování ze strany ukrajinské kontrarozvědky - Služby bezpečnosti Ukrajiny (dále jen „SBU“). Ta připisuje stěžovateli podporu separatistů, a to z důvodu, že na svém profilu na sociální síti zveřejnil repost internetového článku o tom, že v Doněcké oblasti bojují po boku povstalců proti vládě zakarpatští Rusíni. Dále stěžovatel nesouhlasil s tím, jak se krajský soud vypořádal s otázkou týkající se jeho příslušnosti k sexuální menšině na Ukrajině a z toho plynoucí důvodné obavy z pronásledování, resp. hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy. V této souvislosti poukázal na to, že lidé s odlišnou sexuální orientací jsou na Ukrajině obecně vnímáni negativně a mohou být vystaveni i fyzickému násilí (což se v jeho případě stalo), přičemž v poskytování ochrany této menšině jsou státní orgány značně zdrženlivé.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje.

[7] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu totiž poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námítky a stěžovatel ve své argumentaci nevyložil žádné důvody, které by svědčily pro odklon.

[8] Na úvod Nejvyšší správní soud konstatuje, že rozsudek krajského soudu čítá 19 stran, na kterých krajský soud velmi důkladně zdůvodňuje, proč nemohl být stěžovateli udělen azyl, resp. doplňková ochrana. Jeho závěry jsou přitom logické, srozumitelné a přezkoumatelné (srov. např. na rozsudky ze dne 19. 12. 2013, č. j. 9 Azs 16/2013 - 26, ze dne 22. 1. 2004, č. j. 4 Azs 55/2003 - 51, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, ze dne 13. 4. 2004, č. j. 3 Azs 18/2004 - 37, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 - 75, ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 Afs 69/2015 - 45, ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, publ. pod č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52). Rovněž žalovaný se zabýval všemi tvrzeními stěžovatele a řádně zjistil skutečný stav věci (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 - 107, publ. pod č. 2289/2011 Sb. NSS).

[9] Pokud jde o tvrzení stěžovatele, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, případně doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) téhož zákona z důvodu jeho potíží s SBU, která jej neoprávněně podezřívá z podpory separatismu, pak je třeba poukázat na to, že v průběhu správního řízení se ve výpovědích stěžovatele objevovaly zásadní rozpory. Stěžovatel zejména rozdílně hovořil o důvodech svého

pokračování

odjezdu z vlasti a o tom, zda mu při návratu do země původu hrozí nějaké nebezpečí. Tvrzení uvedená v průběhu správního řízení o mezinárodní ochraně jsou totiž v přímém rozporu s tvrzeními, která stěžovatel učinil do protokolu ze dne 9. 11. 2017, č. j. KRPA-411208-14/ČJ-2017-000022, před orgánem cizinecké policie v rámci řízení o správním vyhoštění. Zde, necelý měsíc před podáním žádosti o udělení mezinárodní ochrany, výslovně uvedl, že důvodem jeho vycestování z Ukrajiny bylo studium a výdělečná činnost na území České republiky. Dále uvedl, že mu v případě návratu na Ukrajinu žádné nebezpečí nehrozí, pouze se obává, že bude muset jít na vojnu, protože mu měl přijít domů povolávací rozkaz. Žádné potíže či obavy související s jeho rusínskou národností či zájmem SBU o jeho osobu ani náznakem nezmínil. V průběhu pohovoru, kdy byl na tyto rozpory ve svých tvrzeních dotazován, přitom nebyl schopen tyto věrohodně vysvětlit. Rovněž přes poskytnutou lhůtu nedoložil žádné podklady prokazující jeho tvrzení (lékařská zpráva o pobytu v nemocnici, potvrzení o provedeném výslechu na SBU, zatýkáci rozkaz). Závěr žalovaného o nevěrohodnosti a účelovosti příběhu stěžovatele je pak správný, neboť rozpory v jeho tvrzeních lze označit za natolik zásadní, že mohou být považovány za důkaz o nevěrohodnosti celého jeho příběhu. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 14. 5. 2008, č. j. 7 Azs 25/2008 – 105, uvedl, že *„K tomu, aby mohlo ministerstvo posoudit, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje některou z podmínek uvedených v § 12 zákona o azylu, je nutné, aby žadatel srozumitelně a dostatečně určitě tvrdil skutečnosti, ve kterých spatřuje existenci některé z podmínek pro udělení azylu. Těmito tvrzeními je pak ministerstvo povinno se náležitě vypořádat a posoudit, zda tvrzení žadatele odůvodňují či neodůvodňují udělení azylu. Ministerstvo je zpravidla povinno porovnat tvrzené skutečnosti s informacemi o zemi původu, které si před vydáním rozhodnutí obstará. Naproti tomu v případě, že žadatel svoji povinnost tvrzení nesplní, a to buď tak, že vůbec netvrdí žádné skutečnosti, nebo že na podkladě jeho neurčitých nebo rozporuplných skutečností nelze zjistit, jaké jsou skutečné důvody jeho odchodu ze země původu, resp. důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany, nemůže ministerstvo v takovém případě shledat existenci podmínek pro udělení azylu. Ministerstvo totiž za takové situace nemůže posoudit, zda tvrzení žadatele odůvodňují či neodůvodňují přiznání azylu, neboť zde nejsou srozumitelná a určitá tvrzení, která by správní orgán mohl ve smyslu jednotlivých podmínek pro udělení azylu posuzovat a případně porovnávat s informacemi o zemi původu. Jsou-li tvrzení rozporná, nelze učinit jednoznačný závěr o tom, která z rozporných tvrzení by měl správní orgán ve vztahu k jednotlivým podmínkám pro udělení azylu považovat za důvody, ve kterých žadatel spatřuje podmínky pro udělení azylu. Nevěrohodnost tvrzení na podkladě uvádění rozporuplných tvrzení znemožňuje správnímu orgánu shledat u žadatele podmínky pro udělení azylu. Jelikož zpravidla není v možnostech žadatele v řízení o udělení mezinárodní ochrany prokázat svá tvrzení jiným způsobem než svou výpovědí, je srovnání jím uváděných skutečností zásadním kritériem pro posouzení jejich věrohodnosti. Pokud se ve výpovědích žadatele vyskytuje značné množství rozporů, které není schopen zdůvodnit, nelze ministerstvu vytýkat, že k nim přistupuje s určitou mírou pochybností.“* V této souvislosti odkazuje Nejvyšší správní soud i na rozsudek ze dne 18. 1. 2006, č. j. 6 Azs 386/2004 – 40, v němž vyslovil, že *„Jelikož často není v možnostech žadatele o azyl prokázat svá tvrzení jiným způsobem než vlastní věrohodnou výpovědí, je srovnání skutečností jím uvedených v žádosti o azyl, vlastnoručně psaném prohlášení a v pohovoru významným měřítkem jeho věrohodnosti.“*

[10] Otázkou udělení mezinárodní ochrany pro stěžovatelem další uváděný důvod (pronásledování z důvodu homosexuální orientace) se opakovaně zabývala judikatura

Nejvyššího správního soudu, přičemž krajský soud věc posoudil v souladu s touto judikaturou.

[11] Ze všech rozhodnutí lze vyzdvihnout zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, publikovaný pod č. 1066/2007 Sb. NSS. Podle tohoto rozhodnutí *„sexuální orientace žadatele o azyl může být podle okolností a s ohledem na poměry v zemi původu považována za znak jeho příslušnosti k určité sociální skupině ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Újma brozící žadateli o azyl v důsledku opatření působících psychický nátlak (§ 2 odst. 6 zákona o azylu) nemusí být obdobně závažná jako újmy spočívající v ohrožení života nebo svobody, musí však být s nimi aspoň typově srovnatelná.“* (...) Pojem „psychického nátlaku“ je nutno „poměřovat dalšími v § 2 odst. 6 zákona o azylu výslovně uvedenými azylově relevantními brozbami, a sice „ohrožením života nebo svobody“. Újma brozící žadateli o azyl v důsledku opatření působících psychický nátlak jistě nemusí být obdobně závažná jako újmy spočívající v ohrožení života nebo svobody, musí však být s nimi aspoň typově srovnatelná. Nepostačí tedy, půjde-li o pouhou sérii ústrků, byť v jednotlivých případech i vcelku intenzivních, pokud tyto ústrky ve svém celku nedosáhnou takové intenzity a systematičnosti, že u dotčené osoby ve zcela zásadní míře snižují kvalitu prožívání a berou životní perspektivu a že v ní vyvolávají silný pocit celkové bezvýchodnosti a beznadějnosti její situace.“ Obdobně viz i navazující judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. usnesení ze dne 19. 10. 2011, č. j. 4 Azs 21/2011 - 96.

[12] Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, dále vyplývá, že: *„Psychický nátlak pro příslušnost k sociální skupině homosexuálů by byl azylově relevantní, pouze byl-li by přičitatelný veřejné moci ve státě původu.“* (...) *Veřejné moci nelze přičítat, pokud obyvatelstvo státu či jeho významná část má o určité otázce „mravnostní povahy“ (tou je i náhled na to, zda je ze společenského hlediska přípustná homosexuální orientace) takové mínění, že se z pohledu standardů západních liberálních demokracií jeví jako netolerantní. Co by však veřejné moci bylo nutno zásadně přičítat, je, pokud by obyvatelstvu nebránila tuto netoleranci projevovat, tj. např. pokud by příslušníky homosexuálních minorit nebránila před zřetelným a bezprostředně brozícím nebezpečím fyzického napadení, pokud by se nesnažila již proběhlá napadení, o nichž se dozvěděla, vyšetřovat a případně trestat a pokud by přiměřenými opatřeními nepředcházela projevům intolerance či je dokonce přímo nebo nepřímo rozdmýčovala.“*

[13] Z další judikatury Nejvyššího správního soudu pak vyplývá, že *„Neučinil-li stěžovatel žádné kroky k využití všech prostředků, které právní řád v zemi jeho původu k ochraně práv a svobod poskytuje, nelze učinit závěr, že by mu taková ochrana nebyla poskytnuta, případně že by mu sice poskytnuta byla, ale neúčinně“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 6 Azs 8/2003 - 44). V této souvislosti lze odkázat rovněž na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004 - 41, podle kterého pro to, *„aby bylo možné shledat absenci ochrany ze strany státu, musel by stěžovatel vyčerpat všechny reálně dostupné prostředky ochrany.“* Obdobně viz i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 49/2007 - 68, podle něhož skutečnost, že *„žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto*

pokračování

skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“ Jestliže stěžovatel vyjádřil obecnou nedůvěru v justiční systém v zemi jeho původu, k tomu Nejvyšší správní soud připomíná, že podle konstantní judikatury pouhou nedůvěrou občana ve státní instituce ve vlasti nelze podřadit pod důvody pro udělení mezinárodní ochrany (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 – 37, a ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003 – 40).

[14] Jak přitom správně uvedl krajský soud, ze zpráv o zemi původu shromážděných žalovaným plyne, že na Ukrajině existuje dostupný mechanismus efektivní ochrany práv před jednáním, kterému měl být stěžovatel vystaven (viz např. informaci Ministerstva zahraničních věcí ČR č. j. 107283/2016-LPTP). Ze zpráv o zemi původu plyne, že policie poskytuje ochranu různým LGBT (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender) akcím, např. Pochodům rovnosti. Z výroční zprávy Human Rights Watch 2018 ze dne 18. 1. 2018 se podává, že Ukrajina podnikla několik významných kroků k zlepšení ochrany a začlenění LGBT osob. Uvedené zprávy přitom stěžovatel relevantně nezpochybnil. V souvislosti s možnostmi ochrany na území Ukrajiny lze zmínit i judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. usnesení ze dne 7. 8. 2013, č. j. 1 Azs 9/2013 – 36, ze kterého vyplývá, že Ukrajinu nelze považovat za zemi, ve které příslušné orgány vůbec nejsou schopny či ochotny poskytnout účinnou ochranu před pronásledováním způsobeným nestátními subjekty. Z toho vychází i pozdější judikatura Nejvyššího správního soudu, např. usnesení ze dne 15. 2. 2017, č. j. 1 Azs 312/2016 – 31.

[15] Je třeba poukázat rovněž na to, že stěžovatel do České republiky přijel dne 1. 2. 2017 a o udělení mezinárodní ochrany požádal až dne 4. 12. 2017 za situace, kdy rozhodnutím Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy ze dne 9. 11. 2017, č. j. KRPA-411208-19/ČJ-2017-000022, které nabylo právní moci dne 21. 11. 2017, mu bylo uloženo správní vyhoštění. Lze proto předpokládat, že o udělení mezinárodní ochrany požádal, aby si legalizoval svůj pobyt na území České republiky a vyhnul se tak správnímu vyhoštění. V jeho jednání tak lze spatřovat účelovost (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 – 54, a ze dne 29. 6. 2005, č. j. 4 Azs 519/2004 – 83).

[16] Prostřednictvím azylového řízení nelze žádat o legalizaci pobytu v České republice, neboť pro takový účel obsahuje právní řád České republiky jiné nástroje, konkrétně instituty podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2004, č. j. 7 Azs 117/2004 – 57). Stěžovatel si nemůže zvolit využití institutů zákona o azylu namísto institutů zákona o pobytu cizinců, neboť mezinárodní ochrana je specifický institut sloužící jako štít lidem, kteří byli ve své vlasti pronásledováni či ohroženi vážnou újmou, nikoli univerzálním nástrojem pro legalizaci pobytu. Právě instituty právní úpravy pobytu cizinců na území České republiky jsou určeny pro případy tohoto druhu, když stěžovatel ve správním řízení sám uvedl, že usiluje o legální pobyt v České republice. Pokud má stěžovatel zájem setrvat v České republice a žít zde, je třeba, aby o to usiloval prostřednictvím institutů zákona o pobytu cizinců.

[17] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[18] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. května 2020

Mgr. David Hipšr
předseda senátu